

Жртве источне Билогоре од 1991. до 1997. године

Послије „хрватског прољећа“ 1971. и доношења Устава СФРЈ 1974, са дистанце од пола вијека је јасно да су мислећи људи тог времена, рорут Веселина Ђуретића, имали право са упозорењем да је створен механизам за рушење државе после смрти „највећег сина наших народа и народности“.

Пред крај девете деценије 20. вијека, свјетски никоговићи и јужнословенски шљам створили су услове за почетак сукоба и данас је јасно да рата не би било да га та шака беспризорних „није хтјела“.

Све до 1990. бурна политичка збивања на тлу бивше Југославије и Хрватске могла су се посматрати као дрска манипулација становништвом, које је попут стада требало са пута који је био „пријелаз из социјализма у комунизам“ окренути у супротном правцу - у транзицију од социјализма у капитализам. Гдје смо били – нигдје, шта смо радили – ништа.

Преломна тачка у свијести српске популације Билогоре био је крај новембра 1990, када је бандитска политичка структура ХДЗ-а илегално набавила оружје и подијелила га својим присталицама у општини Грубишно Поље. Тада је то препознато као агенда из 1941, а још живо сјећање на скоро 5.000 српских глава страдалих на правди бога у 2. свјетском рату, људима од части је остављало само један избор.

Већ у фебруару 1991. у Великој Ператовици је формиран Штаб ТО општине Грубишно Поље. Почетком марта 1991. у Малом је Грђевцу, код исте куће гдје је 50 година раније, 6. августа 1941. почео антифашистички отпор

Билогораца против усташке власти, одржано је прво са-вјетовање новооснованог штаба на којем су усвојене стратешке одреднице дјеловања, које су дефинисале кључне потезе Штаба, како у повољном, тако и у непо-вољном развоју догађаја. Рат је био пред вратима и ка-ко је записано, по ријечима Живка Загорца – „ ... без ЈНА ми тај рат не можемо добити, а изгубити га не смијемо“.

Идући мјесеци су декларисали руководство државе као оперетску институцију, а Словенци и Хрвати на дје-лу доказали да је ЈНА само „тигар од папира“.

Послије првих жртава у Хрватској, крхки мир и мало наде су уз маргиналне инциденте тињали у Билогори, на Ивањдан, 7. јула је прво наоружање пристигло у би-логорска села охрабривши становништво, а онда је 30. јула 1991. све било готово. Из Вировитице је преко Лон-чарице, Велике Дапчевице и Дапчевачких Брђана и да-ље, кроз Грубишно Поље, магистралним путем прошла дуга колона до зуба наоружаних зенговаца.

Био је то буквално знак за узбуну. Да је такав конвој направио упориште у Дапчевици и контролисао пут, би-ла би прекинута веза између села на истоку и западу, отпор узалудан, а јуришници ХДЗ „демократије“ могли без журбе одводити људе по списковима који су, уред-но пресавијени, налажени касније у џеповима заробље-них усташа.

1. августа 1991. Штаб ТО састао се на „слободној те-риторији“, 11. августа успостављена контрола комуни-кације Вировитица-Грубишно Поље, 13. августа хрват-ски „časnik“ Ђуро Дечак са 150 „бојовника“ долази у Гру-бишно Поље, а 15. августа и приватна војска крчмара Стојана Густина из Вировитице започиње крвави пир у Грубишном Пољу, да не би домаће усташе попут фи-

рера Анте Делића морали умакати шапе у српску крв. Минобацачка палба 17. августа уперена на полицијску станицу и хотел „Билогора“ било је јасно упозорење у-зурпаторским властима у Грубишном Пољу да се наси-ље Густинових кољача неће толерисати, 27. августа у Горњу Рашеницу усташе су послали у напад и оклопно возило „Пемац“ склепано у Г. Пољу, које је тромблонском мином Милорад Тихомировић уништио. И тако је рат постао свакодневни посао.

SERB SAO KRAJINA
OPŠTINSKI ŠTAB TO
GRUBIŠNO POLJE

P O Z I V

Za _____ iz _____
Na osnovu Odluke Skupštine SAO Zapadne Slavonije i Naredbe Komande Štaba TO Grubišno Polje, dužni ste da se odazovete po ovom pozivu na mobilizacijsko mjesto _____ u roku od 12 sati po prijemu ovog poziva. Neodaziv predstavlja dezerterstvo za što je predviđena najstroža kazna po presudi Priješkog Vojnog ratnog suda.

U V.Peratovici 24.9.91.g. Komanda Štaba TO G.Polje:

Уласком у састав Бањалучког корпуса и проглашава-ње мобилизације 24. септембра, ТО општине Грубишно Поље је децидно одредило своју позицију у сукобу, а ти-ме и правне и друге посљедице у свеобухватном проце-су који се неће моћи заобићи, а који ни 2020. године још није започео.

31. октобра, здруженим снагама општина Грубишно Поље, Бјеловар, Вировитица и Дарувар започело је „чишћење Bilogore“ од Срба.¹

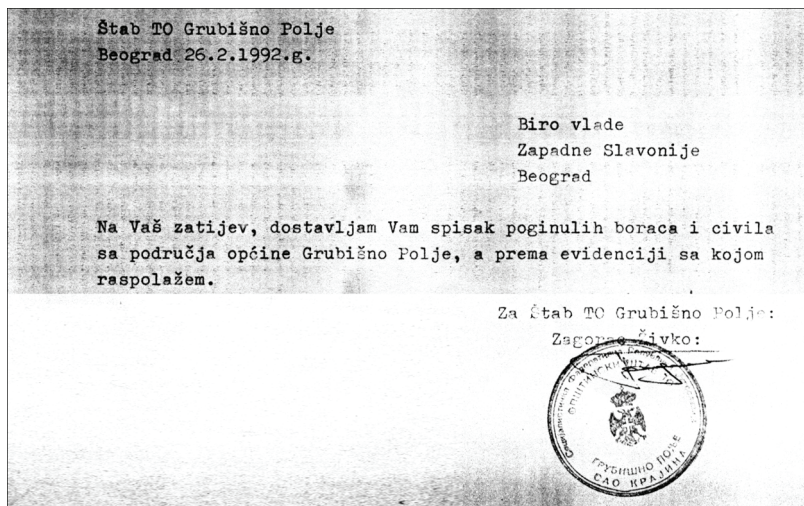
Предвиђајући такав сценарио, али и маргинализовање билогорских Срба од актуелних власти СФРЈ, Штаб ТО општине Г. Поље је мјесец дана раније организовано измјестио у Србију жене са дјецом до 15 година. Ипак, већ први губици (14 цивила и 12 бораца) оцијењени су као неприхватљиви, те је донијета одлука о повлачењу.

Прву, непотпуну евиденцију о жртвама направио је одмах по изласку из Билогоре Живко Загорац и упутио је Бироу владе Западне Славоније 26. фебруара 1992. г. Извјештај је садржавао 13 имена погинулих бораца и 5 цивила, чије страдање се тада могло документовати.

Установљењем традиционалног парастоса за страдале Билгорце, који се редовно почео одржавати од 2011. год, аутор је као прилог тексту **Хрватска акција Откос – тријумф усташтва и фашизма!**, објавио попис од 60 имена. У међувремену, од 2011. до 2020, текст и попис су објављивани на низ интернет портала², међусобно су се у мањој мјери разликовали у детаљима и у броју жртава, у складу са новим сазнањима до којих се у међувремену дошло, тако да је и број познатих жртава од почетних 60

¹“Ivan Plesaj zamjenik zapovjednika druge operativne zone, javno je putem medija isticao: "treba očistiti Bilogoru", dok je s druge strane dopušteno emitiranje u radio postaji - Bjelovar, totalno neustavne pozive na krvoproliće. Jure Šimić na gradskoj tribini HDZ-a na bjelovarskom paviljonu, u centralnom parku - slao je srpskom življu poruke: "klali smo i klati ćemo!"

Hrvatska Udruga građana za ostvarenje i praćenje građanskih prava "Štit" – Bjelovar, *Kaznena prijava*, 15. svibnja 2003.

(2011) до 76 страдалих 2020. год, што се може сматрати коначним. Преостаје да се утврди идентитет још двије жртве за које немамо имена, те покуша сазнати више детаља о личним подацима, као и околностима страдања о којима, због свједочењима из „друге руке“, имамо понекад нејасну, па и искривљену слику.

² Раделић, Ранко, *Хрватска акција Откос-тријумф усташтва и фашизма!*; Објава на www.jadovno.com 24.10.2011. <http://jadovno.com/arhiva/bilogora/articles/ranko-radelic-hrvatska-akcia-otkos-trijumf-ustastva-i-fasizma.html> <http://www.veritas.org.rs/jadovno-03-11-2012-ранко-раделић-хрватска-акција-от/>

Раделић, Ранко, *Жртве источне билогоре од 1991. до 1997. г*; Објава 4. новембра 2012. на

<https://srpskizurnal.com/category/све-објаве/весту/page/28/> Такође на <http://jadovno.com/arhiva/bilogora/articles/zrtve-istocne-bilogore-od-1991-do-1997-godine.html> 27.12.2012.

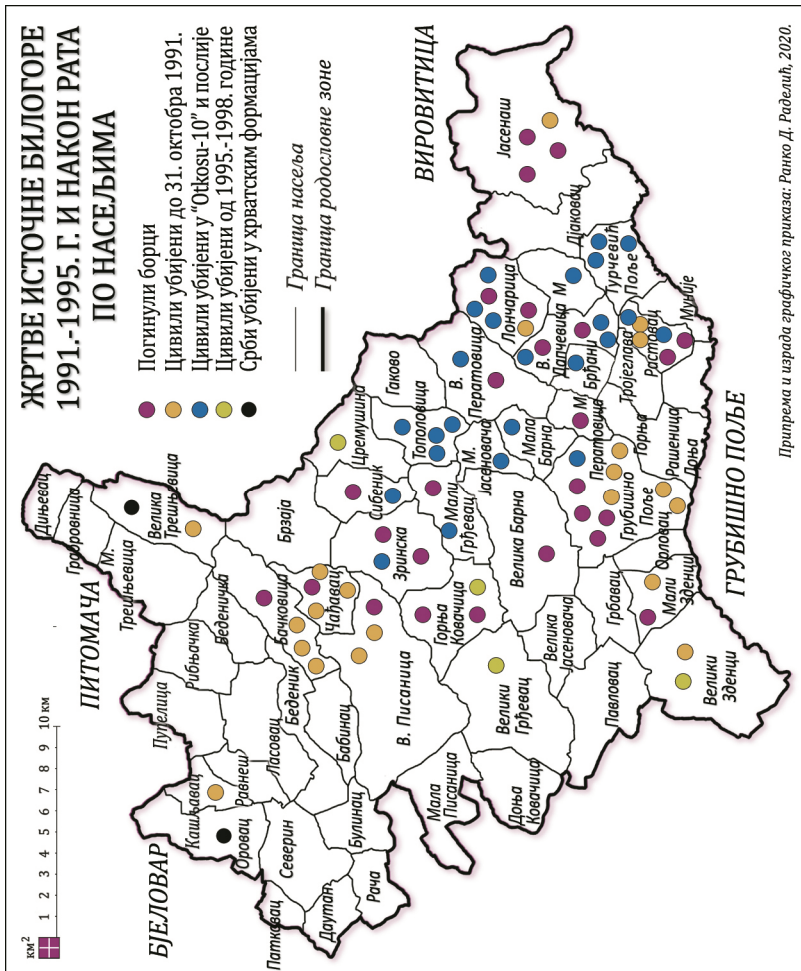
ПРЕГЛЕД ЖРТАВА НА ПРОЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ЗАРАЂЕНОЈ СТРАНИ ПО КАТЕГОРИЈАМА СТРАДАЊА	
Категорија жртава	Цивили 48 , војници 26 , убијени у хрватским формацијама 2
Национални састав	Срби 70 , Хрвати 3 , рођени у тзв. мјешовитом браку 3
Пол	Мушки 67 , Жене 9
Мјесто страдања	Билогора 64 , Барања 6 , остало 6
Вријеме страдања	1991. до 31. окт. (укупно 34 , цивили 26), у „Откосу“ (27 , цив. 15), у рату 1992.-1995. (12), након рата (3)
УКУПНО	76

Попис који слиједи направљен је на основу до сада објављених и необјављених изјава и свједочења, претходних властитих биљешки, непријатељске документације, активности Документационо информационог центра „Веритас“, а значајан допринос су кроз казивање и консултације дали:

Милан Басташић, Б.Б, Миленко Бозета, Сузана Босанац р. Лалић, Анка Вукадиновић, Анка Вучковић, Далибор Вучковић, Петар Вучковић, Слађана Гуглета р. Савић. Милан Дијаковић, Стево Ђукић, Младен Кекеровић, Раде Кљајић, Светислав Кнежевић, Александар Лолић, Васо Лолић, Живко С. Лолић, Драго Малековић, Јован Мамула, Р.М, Владо Милновић, Анђелка Мркшић, Драго Орић, Рајка Орозовић, Б.П, Милан Поткоњак, Љубан Покрајац, Зора Попржан, Стево Радаковић, С.Р, Спасо Секулић, Боро Трбојевић – Абљан, Љубиша Тулум, Јелена Царевић, Даница Чакмак, Гојко Чизмић, Милка Шкрбина, Мирослав Шопаловић, Грубић **Никола** и др.

све до јутра, 1. новембра, док се комплетан народ из 23 села и дијелова још 15 насеља није повукао на линију Турчевић Поље – Дјаковац. На другој мапи приказани су страдали свих категорија по поријеклу или мјесту становања, без обзира на мјесто или вријеме страдања и погибије у рату 1991.-1995. године и после њега.

ПОПИС СРПСКИХ ЖРТАВА РАТА И ПОРАТА ПОРИЈЕКЛОМ СА ИСТОЧНЕ БИЛОГОРЕ 1991. – 1998. ГОДИНЕ

А/ ПОГИНУЛИ У САСТАВУ СРПСКИХ ВОЈНИХ ФОРМАЦИЈА

1. **БЕРАК Чедо МИЛИВОЈ**, Србин из Лончарице, рођен 2. јан. 1967. г. (Голо Брдо), погинуо код Ивановог Села 21. септембра 1991.
2. **БИЖИЋ Филип СПАСОЈЕ**, р. 15. дец. 1942, Брзаја, борац ТО из Горње Ковачице одакле је пошао у егзодус већ начетог здравља. На Звечеву му је позлило, покушао је ући у један од аутобуса посланих за превоз избјеглица, али му то Вељко Џакула није дозволио под пријетњом оружја, тврдећи да су аутобуси намијењени само за жене и дјецу. Наставио је пјешке и на понтонском мосту код Струга доживио инфаркт и онесвијестио се. Превежен у тракторској приколици у болницу у Босанску Градишку и преминуо након три дана, сахрањен у Бањалуци.
3. **БОЈИЋ НН ДУШАН**, Србин из Велике Ператовице, рањен 21. септ. 1991. код Ивановог Села, након одласка са Билогоре погинуо на Влашићу (1993) у саставу Војске Републике Српске.
4. **БОЈИЋ Симеон ДУШКО**, Србин из Малог Грђевца, р. 15. сеп. 1965. у Јаворанима (БиХ), погинуо на положају у Зрињанским брдима 31. октобра 1991. године погођен снајпером, сахрањен у Гакову.
5. **БОРОТА Стево БОЖО (БОШКО)**, Србин из Грубишног Поља, р. 19. јан. 1952. г. у Горњој Рашеници, погинуо

као припадник Барањске дивизије приликом напада хрватских снага 1993. г. на дравском насипу у близини Новог Невесиња.

6. **ВЕРИЋ Ђуро ВЕСЕЛКО**, Србин из Бачковице, рођен 2. дец. 1965, рањен и заробљен код И. Села 21. сеп. 1991. По изјави свједока Миливоја Барешића који је радио у бјеловарској болници прије него што је напустио Хрватску и преселио се у СР Југославију, Веселко је након заробљавања спроведен у бјеловарску болницу одакле му се губи сваки траг, а има и непровјерених тврдњи о томе да га је на крају убио Вељко Марић и да је закопан булдожером у кукурузима Зденка Зиме, који је имао имање на улазу у насеље Пољани.

7. **ГЛЕЖНИЋ Никола ДУШКО**, Србин, р. 9. јула 1969, Велика Дапчевица, погинуо 31. октобра у Растовцу, сахрањен 1. нов.1991. г. на гробљу у Дјаковцу са још двојицом другова уз почасну паљбу.

Споменик Душку Глежњићу на православном гробљу у Дјаковцу, гдје су на истом мјесту 1. новембра 1991. године сахрањени још и Роберт Смиљанић и Миленко Шукић.

8. **ЗОРИЋ НН ЖЕЉКО**, Србин, погинуо 14. октобра 1991. године у Растовцу.
9. **ИЛИЋ Ђуро ЈОВО**, Србин, р. 22. октобра 1948, Зринска, погинуо на положају у Зрињанским брдима 31. октобра 1991.
10. **КЛЕУТ Митар (Миле?) ДРАГОЉУБ**, Србин, р. 1962. год, Јасенаш, погинуо од гранате у Цјепидлакама 18 окт. 1991.
11. **КОКОТ НН МАРИО** из Грубишног Поља, погинуо у Растовцу 31. октобра 1991. г. и спаљен од стране хрватских бојовника заједно са Познић Живком.
12. **КУЧЕРА Јарослав ВЛАДИМИР**, р. 15. авг. 1968. год, Грубишно Поље, по оцу из Грбавца мађарског, по мајци српског поријекла. Рањен код Ивановог Села и заробљен у Тројеглави 21. септ. 1991. од припадника хрватске паравојске и послије мучења погубљен.
13. **ЛАЗИЋ Саво ЗОРАН**,* рођен 10. октобра 1970. год. у Имљанима у БиХ, досељеник из Босне у Нову Писаницу. Рањен 31. окт. 1991. у Зрињанским брдима, остављен од стране Милаковић Мирослава код куће Пере Ребића у Зринској. Из свједочења Мирослава Шопаловића и Боре Трбојевића (Абљана) није јасно да ли су га тзв. Зенге други дан наши код куће Ребића или Душана Шарића „гдје се некако довукао“. Зоран је одведен у затвор у Бјеловару, након тога (информација од Стеве Ђукића) су га вукли везаног по Зринској и Н. Писаници, потом га убили и закопали на старом путу од В. Барне према “бари” у Грубишном Пољу.
14. **ЛАЛИЋ Гојко ГОРАН**, Србин из Грубишног Поља, р. 24. 11.1973, погинуо у Барањи 16. 8. 1995. у саставу Барањске дивизије на линији одбране према Осијеку.

15. **МИЉАНОВИЋ Милан ЗДРАВКО**, Србин из Јасенаша, р. 1960, погинуо 2. септембра 1991. на мосту на ријеци Илови према Ремовцу. Тог дана припадници хрватских снага, полиције и ЗНГ из три правца су напали Јасенаш, а осим Здравкове погибије, рањене су још три жене и два борца територијалне одбране – Душан Станчић и Владо Милновић. Са подручја источно од Илове погинуо је тада потпоручник МРАКОВИЋ ЗОРАН из Дарувара и три припадника ТО из Бастаја, који су нађени заклани у шуми (ВУЈНОВИЋ Блажа ЈОВО р. 9. јан.1959. г. у Великим Бастајима и ЗАБРДАЦ Матија РАДОВАН р.1963. у Ловасу, док за трећег постоје контрадикторни подаци које нисмо посебно истраживали, пошто их ни родословље ни мјесто боравка прије рата не веже за источну Билогору. У подацима које је објавио Музеј жртава геноцида у Београду³, највјероватније су измјешани подаци о два погинула 2. септембра 1991. - МРАКОВИЋ Петар СЛАВКО р. 13. октобра 1962. у Батињанима и КРАКОВИЋ Петар СЛАВКО р. 1962. г. у Дарувару.
16. **МРКИЋ Љубан МИЛЕ**, Србин р. 12. септ. 1949, Велика Дапчевица, погинуо 22. августа 1995. у Тополику у Барањи у саставу Барањске дивизије.
17. **ПЕНДЕЉ Ђуро НЕНАД**, Хрват из Мале Ператовице, рођ. 1968, погинуо у Горњој Рашеници 31. октобра 1991. од тенковске гранате. Сахрањен код Частека у дворишту.

³ *Списак српских жртава рата и пораћа на подручју Хрватске и бивше РСК 1990-1998*, Dokumentaciono inf. centar "VERITAS", Београд, 4 авг. 2015, <http://www.muzejgenocida.rs/2/spisak-srpskih-zrtava-rata-i-pora%C4%87a-na-podru%C4%8Dju-hrvatske-i-bivse-rsk-1990-1998-godine>

18. **ПОЗНИЋ Раде ЖИВКО**, Србин из Малих Зденаца, рођен 1. нов. 1957. године у Турчевић Пољу, заробљен од припадника ЗНГ у Растовцу 31. октобра 1991, а по непровјереним информацијама, звјерски мучен, набијен на колац и жив спаљен.
19. **РАДОЈЧИЋ Милан НЕНАД**, Србин, р. 1970. г, Горња Ковачица, погинуо приликом напада хрватских снага 31. октобра 1991. у Горњој Ковачици. Ненад и отац Милан буквално су бранили властиту кућу и прилаз селу од усташа који су надирали из правца Вел. Писанице и св. Ђурђа. Кад је Ненад рањен и пао „Милан баци аутомат и преда се. Милана вежу за тракторски прикључак, а Ненад лежи на земљи тешко рањен. У великим мукама каже оцу – Јој тата ал је тешко умријети! На то један усташа извади пиштољ и убије га хицем у чело пред оцем Миланом.“ /Док. Г. Чизмић/.
20. **РАДУКА Бранко БРАНКО**, Србин, р. у Јасенашу, гдје је и погинуо 2. септембра 1991. године
21. **САВИЋ Сава НИКОЛА**, Србин, р. 27. јан. 1950. године, Зринска. Послије повлачења из Билогоре са породицом је живио у Руми. Мобилисан и одведен на ратиште код Коренице 16. јуна 1995. Заробљен у „Олуји“ и убијен метком у потиљак 8. августа 1995. године на аеродрому „Жељава“. Након 13 година идентификован и сахрањен 2008. године у Руми.
22. **СМИЉАНИЋ Драго РОБЕРТ**, рођ. 1966. (1967?), зван Пајур по оцу Пајур Драги из Зелине. Одрастао је код дједа Смиљанић Саве из Растовца, гдје га је мајка Љуба (сестра Ђуре Смиљанића који је са сином Душком након 1991. у Борчи) оставила послје пропале везе. Погинуо је од снајперског хица 31. октобра 1991. год.

на положају у школи у Растовцу, сахрањен 1. новембра на гробљу у Дјаковцу.

23. **ФАРКАШ НН ЖЕЉКО**, рођен у Сибенику у мјешовитом браку од оца Мађара и мајке Хрватице, погинуо у Барањи 1993.
24. **ХОРВАТ НН ЂУРО**, *Хрват* из Чађавца, погинуо у Растовцу 31. октобра 1991. године.
25. **ЦВИЈАНОВИЋ НН ДУШАН**, *Србин*, из Лончарице, рањен 21. септ. 1991. у Горњој Рашеници, погинуо год. 1993. на Влашићу у саставу Војске Републике Српске.
26. **ШУКИЋ ВАСО МИЛЕНКО**, *Србин*, р. 17. нов.1962. год. у Великој Барни, погинуо 31. октобра 1991. године у Растовцу од тенковске гранате. Сахрањен 1. новембра на гробљу у Дјаковцу.

Б/ УБИЈЕНИ И ПОГИНУЛИ ЦИВИЛИ

27. **ВАСИЉЕВИЋ НН МИЋО**, *Србин*, цивил из Грубишног Поља, убијен од МУП-а РХ (Вељко Марић⁴ 21. сеп. 1991. год. у Грубишном Пољу). По хрватском извору⁵ – „U terorističkom napadu teško je ranjen terorista Mišo Vasiljević, nakon operacije u Medicinskom centru Bje-lovar je preminuo.“
28. **ВУДРАГ НН ДАНИЦА**, р.1920, старица из Вел. Дапчевице, села на магистралном путу Грубишно Поље - Вировитица убијена током зиме 1992. рафалима из аутоматске пушке које су испалили припадници вировитичке јединице ЗНГ која се враћала са ратишта код Пакраца. Детаље о убиству сазнала је Даничина унука Јованка (ћерка Шегих Николе из Мале Ператовице и Милке р. Вудраг која је умрла као избјеглица у Барањи) удана за Вучан Марка у Словенији.

Мика Лолић, кћер Дане и унука Данила Лолића из Дапчевачких Брђана се удала код Трбојевића у Велику Ператовицу, а њена ћерка **Даница** за Вудраг Стеву у Велику Дапчевицу, гдје је имала Јованку и Милку. Даница је имала још троје дјеце и једну од најтрагичнијих билогорских судбина, тако да због сувог, фактографског набрајања људи и догађаја аутор од будућег читаоца ових редова тражи опрост. Једно од те дјеце, Драгу Вудрага у доби од око двије године, усташе отимају са непознатим бројем других малишана 1941. у парку у Грубишном Пољу (по неким индицијама Драго је данас у Канади). Даница успјева накратко побјећи усташама, тада је већ поново била трудна и они је сустигну, она пред њима роди близанце које ови одмах, пред њеним очима убију. Даница је имала кућу у Великој Дапчевици одмах преко пута Марка Јуришића, једног од свега неколико Хрвата у оближња три српска села и којем у два рата „ни овца није фаљела“. Даница 1991. остаје у кући по одласку Срба из Билогоре и хрватски бојовници је убију у дворишту Филипа Глежнића. Тако се круг злочина затворио.

⁴ Вељко Марић, предратни криминалац и вишеструки убица у рату, ухапшен је у Димитровграду при покушају преласка у Бугарску, на основу међународне потјернице, 17. априла 2010. г. Осуђен, а после неколико година проведених у затвору у Србији, предан Хрватској, гдје је ускоро пуштен на слободу. Уз Васиљевић Мићу из Грубишног Поља, Марић се терети и за убиство Слијепчевић Петра из Растовца и Стевана Тврдоријеке из Грубишног Поља. Марић је такође убио и Спасу Милошевића, још прије почетка ратних дејс-

29. **ВУКОВИЋ** *Захарије ЗОРКА*, Српкиња, рођена *Кравић* у Турчевић Пољу, стара 75 година, погинула у окт. 1991. г. приликом гранатирања Турчевић Поља са положаја тзв. „topničke grupe 52. samostalnog bataljuna ZNG-a Daruvar“.
30. **ГАШПАРОВ** *Томо ЉИЉАНА*, Српкиња, рођ. *Вучковић* 1970. из Велике Трешњевице, убијена 17. септембра 1991. у спаваћој соби у породичној кући њених родитеља којима је дошла у посјету и на коју је испалена тромблонска мина. У Великој Трешњевици није у току рата било борбених дејстава, а по изјави Поткоњак Милана из овог мјеста, извршиоци злочина су припадници ЗНГ Републике Хрватске. Повод за убиство је вјеројатно супруг Љиљанин, Хрват са којим је била у браку од 4. маја исте године и који је отишао у Њемачку да избјегне мобилизацију у хрватску војску. Послије убиства, припадници ЗНГ одводе те ноћи у импровизовани затвор Љиљанину мајку Анку и брата Далибора старог 16 година, туку их и муче на незамисливо монструозан начин два дана. По изјави Анке Вучковић, ту би били убијени да их није извукла хрватска полиција после пријаве њиховог несатанка од стране комшинице из хрватске породице. О усташкој традицији и карактеру ЗНГ довољан је овај доказ о тортури над дјецом.

тава 1991. на подручју општине Грубишно Поље, полицајца у овом мјесту, супруга Милкице р.Јандрић из Доње Ковачице и оца двоје дјеце.

⁵ Ratna neprijateljska dokumentacija dana 7. listopada 2014 - <http://usdr-rh-bilogora91.hr/?cat=23>

31. **ГЛЕЖНИЋ НН СТЕВАН** зван Кузман, р. 1920 (1934?), Велика Дапчевица, затекао се 3. новембра 1991. у Лончарици, гдје су га заклали хрватски бојовници из Вировитице.
32. **ГЛУМБИЋ НН ЛАЗО**, *Србин* из Малог Растовца, убијен 1991. од усташе Рајзл Фрање званог Хорина по презимену мајке. Рајзл је познат и по томе што је запалио храм св. Димитрија у Растовцу, споменик културе нулте категорије по класификацији UNESCO.
/Извор – Душан и Блаженка Бајевић из Растовца./
33. **ДРАГИЧЕВИЋ Стевана ЕМИЛ**, *Србин*, рођ. 1921. из Горње Ковачице, као избјеглица из Билогоре се нашао у Барањи, гдје је и остао живјети после рата у селу Грабовцу. Убијен је у августу 1997. године, када је на њега пуцано из аутомобила у тренутку када је носио млијеко комшијама.
34. **ИБИШАЈ Тем МИРОСЛАВ**, р. 22. апр. 1963. у Малом Грђевцу од оца Албанца и мајке Српкиње, био је предмет хрватских пропагандних лажи попут оне о Луци Шербеџија из Тополовице коју су тобоже „ćetnici“ убили у Зринској, а радило се о томе да је она боравила код Балог Ђуре, Хрвата из тог мјеста, који је из само њему познатих разлога активирао у кући бомбу од које је Луца погинула. Тако је и за Мирослава Ибишаја, ваљда због његовог по оцу албанског поријекла медијски експлоатисана прича о томе да су га Срби убили. У најбољој усташкој традицији Мирослав је чак сликан са ножем у грудима, а вјероватно због потреба „педагогије“ постоји, да се традиција не заборави, и групна слика са жртвом. Истина је да је он један од оних цивила који су остали у билогорским селима, није због психичких сметњи носио ни пушку

као његова браћа, а послѣ повлачења српских снага су га убили хрватски бојовници по уласку у Мали Грђевац, 1. новембра 1991. Постоје индиције да је прво одведен у Велики Грђевац и тамо ликвидираан.

Детаље тог догађаја сазнао је и испричао Миленко Ибишај, брат Мирославов који се као и трећи брат Милорад 1991. године борио у саставу ТО општине Г. Поље, био је и рањен, а након Билогоре се нашао у саставу Војске Републике Српске.

35. **ЈАВОРИНА НН МИЛАН**, *Србин*, рођен 1951. у Малој Дапчевици, радио је у комуналном предузећу у Грубишном Пољу и био свједок свих сахрана страдалих. Послије одласка Срба из Билогоре инсценирана је саобраћајна несрећа у којој је Милана пред зградом управе Шумарије у Грубишном Пољу прегазио извјесни Чвек.
36. **ЈОВЕТИЋ Стојан НЕДЕЉКО**, из Чађавца, ухапшен 8. октобра 1991. године у Великој Писаници. Непознато гдје је убијен, иако има индиција да је то било у Бјеловару.*
37. **КОЧИЋ НН МИЛКА**, *Српкиња* из Тополовице, убијена 2. новембра 1941. год. од стране члана хрватских паравојних формација, извјесног предратног криминалца Ченгића, који је сазнао да Милка има знатну количину девиза у облику њемачких марака. Информација потјече од такође предратног криминалца, тзв. *Јумба*, којег је Ченгић осујетио у плановима. У ранијем времену је Милка била учитељица у Тополовици и у Великом Грђевцу, а краће вријеме и у Малој Писаници.
38. **КРАВИЋ Милан РАДЕ**, *Србин*, рођ. 1933, Дапчевачки Брђани, ухаћен од припадника ЗНГ новембра 1991,

држан једно вријеме у затвору у Бјеловару и пуштен. На путу кући у Дапчевачке Брђане нестаје у шуми иза Грубишног Поља гдје је и нађен мртав. Сахранила га је ћерка у Дапчевачким Брђанима.

39. **ЛАЗИЋ Стево ЗДРАВКО**, Србин, р. 23. јуна 1954, из Бачковице, убијен 8. октобра 1991. године. Здравко је требао имати раднике за пољске радове, па је пошао дан раније у Велику Писаницу по намирнице, али и да прода телад за које је тог дана био откуп. По истом послу са њим иде и Царевић Миленко. Здравко тог дана продужује и у Велики Грђевац, а у повратку га хапсе полицајци хрватске војске код угоститељског објекта „Шумска вила“, под оптужбом да вози „крух за ћетнике“ и живог баце у септичку јаму на војно-полицијском полигону у шуми Кукавица између Великог Грђеваца и Мале Писанице.
40. **ЉУШТИНА Илија НИКОЛА**, рођен 1920. у Јасенашу. Послије напада хрватских снага на Јасенаш 2. септ. 1991, становништво овог насеља се повукло према Цјепидлакама гдје је један дио и остао, док су се остали вратили у Јасенаш. У поновљеном нападу на мјесто, средином септембра, ови цивили су заробљени и држани у импровизованом логору у сеоској школи, одакле су под контролом пуштани у току дана да нахране стоку. Један од њих, Никола Љуштина је након премлаћивања од стране хрватских војника умро од задобијених повреда.
41. **МАНОЈЛОВИЋ НН СВЕТО**, поријеклом из Гакова из којег се приликом расељавања села 1962. год. преселио у Шпишић Буковицу. Због пријетњи, 1991. год. долази у Малу Барну гдје је имао викендицу и гдје му је отац дошао 1962. По свједочењу Светине супру-

ге, она се приликом повлачења са Билогоре одвезла у приколици са породицом Стопоња, а Свето је остао у Малој Барни гдје су га усташе ухватиле. Син му је тада био у Вировитици, ћерка Невенка у Пчелићу, возили су га до њих тражећи нека документа, а потом вратили у Малу Барну и тамо, вјероватно током мјесеца новембра, објесили. У хрватском извору - *Kronologija područja Bilogore 1990.-1991*, 6. listopada 2014.- http://usdr-rh-bilogora91.hr/?author=6_(„5.11. 1991. ... Iz Male Barne protjerana je zaostala grupa četnika koja je protjerivala hrvatski živalj i palila njihove domove“.)

42. **МАЧАК НН АНА**, Српкиња из Великих Зденаца коју су припадници хрватске паравојске намјерно прегазили 1991. аутомобилом у овом мјесту. Ана је у родословној вези са је једном од бројних породица Мачака из Мале Јасеноваче, гдје је Мачак Раде оженио сестру Јована Мачка. Имали су ћерку удану у Павловац, те сина Јована који са Аном Мачак има сина Ненада.
43. **МАЧАК Петар ДРАГАН**, Србин, р. 22. јуна 1968. г. у Грубишном Пољу, ухапшен 14. и убијен у Грубишном Пољу 16. августа 1991. године од припадника јединице Стојана Густина за којег се, на основу свих расположивих чињеница, може закључити да је био један од оних који су одлучивали о животу и смрти.

Припадници МУП-а и ЗНГ Републике Хрватске под командом активисте ХДЗ-а **Стојана Густина** из Вировитице, локална хрватска паравојна формација под политичком контролом вође ХДЗ-а **Анте Делића** из Грубишног Поља и полицајци из грубишнопољске полицијске станице под вођством начелника **Стеве Гладојића**, незаконито су ухапсили и држали под тортуром у импровизованим затворима у Грубишном Пољу и подруму

хотела „Билогора“ у току августа 1991. године низ Срба из Грубишног Поља и околине. Тада су малтретирани и физички злостављани (батињање, рањавање ватреним оружјем, сакаћење, пљачкање, хапшење и одвођење у непознатом правцу и убијање ухапшених) **Милан Бозета, Илија Стојић, Милорад Бубић, Млађен Кекеровић, др Душанка Даљуг, Боривоје Димић, Живко Сукур, Живко Ћетковић, Милан Дробац, Ђуро Љуштина, Драган Мачак, Милорад Торбица, Милојко Рајлић, Спасоје Милошевић, Саво Карановић** и други. У тортури су активно учествовали и неки локални активисти ХДЗ-а.

О тим догађајима постоји низ свједочења, од једног од мучених коме су одсјекли уво (Млађен Кекеровић – „Извјештај Српског сабора о прогону српског народа и етничком чишћењу Западне Славоније од стране власти Републике Хрватске“, страна 5, Анекс II), преко извјештаја СПЦ-а (митрополит Епархије загребачко-љубљанске Јован) М. бр. 324/92 од 05. децембра 1992. и свједочења

Иза углађене спољашњости, хотел „Билогора“ у Грубишном Пољу крије страшне тајне мучилишта за Србе 1991. године

размјењених заточеника попут Живка Сукура и докторке Душанке Даљуг, па до изјава раднице хотела „Билогора“ Недељке Рајлић.

О свему томе хрватски извор лаконски биљежи – *Kronologija područja Bilogore 1990.-1991.* - „15.09.1991. ... 17 ekstremista srpske nacionalnosti pritvoreno u Bjelovaru i Grubišnom Polju“ (<http://usdr-rh-bilogora91.hr/?author=6>)

44. **МАЧАК НН СТЕВАН** из Мале Јасеноваче остао је са супругом Љубом у селу и послјије повлачења српског становништва 1. новембра 1991. са Билогоре. По одласку хрватских снага, 3. или 4. новембра, Стево је пребијан и мучен, присиљаван да копа себи раку и до пола затрпаван и остављен у шуми. Једва се довукао до куће, гдје је умро од задобијених повреда. Мајка Стевина, Пава, сахрањена је у ливади према Великој Барни, син Драгослав 2003. живи још у Малој Јасеновачи, а Звјездан у иностранству.
45. **МИЛИЋ Стеван ВОЈИСЛАВ**, *Србин*, р. 20 окт. 1949. (Жегар), једно вријеме у Зринској, а непосредно прије рата живи у Ждраловима. По одласку Срба из Билогоре одлази у новембру 1991. у Зринску да види шта му је са породицом и имањем, у повратку га припадници ЗНГ извуку из аутобуса код циглане у Великом Грђевцу и убију уз пут у граби.
46. **МИЛОШЕВИЋ Раде СПАСОЈА**, *Србин*, р.1. маја 1957. у Тењи, милиционер у Грубишном Пољу, био је у цивилу и на боловању када је ухваћен од вировитиичке паравојне формације у Вел. Зденцима 16. августа са пријатељем који га је возио у своме аутомобилу. Одведени су у Грубишно Поље, возача је пустио Стојан Густин, а Спасоја је убијен. Индиције о извршиоцу – син зубара Златка Буковца из Великог Грђевца, Кру-

но Буковац који је такође у августу у Великом Грђевцу на бензинској пумпи без икаквог повода тешко ранио рафалом из аутоматске пушке Миленка Басташића, Србина из тог мјеста, оца четворо малољетне дјеце.

47. **МИШЧЕВИЋ Раде ЖИВКО**, Србин, р.1948, у Лончарици, живио је сам у кући у току рата 1991. „Иначе је хтио да добро попије“ па је претпоставка да је повлачење Срба из Билогоре 31. октобра преспавао. Послије пар дана, када су усташе сакупиле храброст да уђу у село, код Живка је био пријатељ Пеулић из засеока Сентеш у Лончарици, он је некако преживио, а Живко убијен у бијегу. Сутрадан је закопан багером у властитом дворишту, уз смијех и коментаре усташа када је из кашике багара са неколико метара висине бачен у плитак, „ни метар дубок“ гроб.

При посјети ташти, јануара 1992, Гојко Чизмић из Штутгарта је направио крст од приручног материјала, снимио ову фотографију, а непун сат послје, прича Гојко, „*vidim polako vozi auto koji stane pred Živkovim dvorištem i izađu dva naoružana čovjeka. Za čas odlaze, ali vidim nakon toga da su srušili krst kada su bili u dvorištu*“.

48. **НН*** Опширније у ендноти **СПОРНИ МОМЕНТИ**, ст. 46.
49. **НН*** Исто
50. **ОРИЋ НН ЉУБАН**, *Србин* из Тополовице, рођ. 1929, затечен болестан у кревету и убијен рафалом из аутоматске пушке од стране припадника ЗНГ из Вировитице 2. новембра 1991. године са супругом Маром. Стари и болесни, нису се усудили кренути на дуги и исцрпљујући пут са осталим народом код сина Саве, официра ЈНА у Београду. Из интервјуа којег је Милан Басташић направио са Љубановим сином – „Љубо болестан лежи у кревету, а Мара уз његове ноге сједећи на кревету. Биле су то вировитичке зенге.“
51. **ОРИЋ НН МАРА**, *Српкиња* из Тополовице, рођ. 1931, супруга Љубана Орића из Тополовице, убијена рафалом и спаљена од стране усташа, припадника ЗНГ из Вировитице, 2. нов. 1991, заједно са супругом Љубом.
52. **ОРОЗОВИЋ Ђуро ИЛИНКА**, *Српкиња* из Тополовице, рођ. 1905. године у Великој Далчевици, од оца Ђуре и мајке Анице, убијена од стране припадника ЗНГ из Вировитице 2. новембра 1991.
53. **ОТКОВИЋ НН ЉУБА**, *Српкиња* из Растовца, убијена од стране Вељка Марића 3. новембра 1991. г., а беспомоћни очевидац злочина био је њен супруг.
54. **ПЕУЛИЋ Стеван ЖИВКО**, *Србин*, прва је жртва поријеклом из источне Билогоре страдала од хрватских паравојних формација. Рођен је у Лончарици 6. маја

1948. од оца Стевана Штековића и мајке Анкице Пеулић. Шездесетих година са мајком прелази да живи у Осијеку, ту заснива породицу и са супругом Љубицом има два сина. По исказу Љубице Пеулић, она и Живко су 11. јула 1991. били сами у породичној кући у Осијеку, а малољетни синови су склоњени на сигурно у Србију. Припадници ЗНГ су опколили кућу у намери да ухапсе Живка, он је пружио отпор из подрума служећи се оружјем које је посједовао као ловац. У размјени ватре је погинуо, а Љубица изгубила руку враћајући бомбе које су зенговци бацали у подрум. Напад на Пеулићеву кућу је трајао пуних 12 сати, кућа је потпуно разрушена, а телевизија је пратила "акцију hvatanja srpskog četnika".

55. **ПЕУЛИЋ НН СТЕВАН**, *Србин* из Лончарице, послије изласка Срба из Билогоре под непознатим околностима страдао је у Барањи.
56. **ПОЗНИЋ Станко РАДЕ**, рођен у Турчевић Пољу 17. 8.1935, отац Познић Живка, одведен 28. октобра из куће у М. Зденцима од припадника грубишнопољске полиције под командом Глагојић Стеве. Из Полицијске станице у Грубишном Пољу Раду одведе у Бјеловар, гдје је убијен. Тијело није нађено.
57. **ПОПОВИЋ НН МИЛАН**, *Србин*, р. 1928, Лончарица, заклали га хрватски бојовници у Лончарици на прагу куће, 3. новембра 1991. године.
58. **ПОПРЖАН Јосип РАДЕ**, *Србин* из Цремушине рођен 1926, вратио се из Тење гдје је боравио код ћерке и њене породице у родно мјесто гдје га убијају хрватски екстремисти 1996. Радетов отац Јосип је чешког поријекла, долази у Билогору са породицом након укидања Војне крајине и прижени код Пелагије Саб-

љић у Цремушину, прихватајући православље. Усташе га убију у логору крај Тење 1941. г., а сина Раду одводе у логор Јасеновац, одакле је пуштен 1942. Као и већина билогорских Срба и њихових потомака, Раде је жртва хрватског клерофашизма и још један доказ да ова идеологија није имала дисконтинуитет од 1941. до 1991, све до данашњих дана (2020).

59. **ПОЧУЧ НН МИЛОРАД**, *Србин* из В. Зденаца. Послије бјекства брата Мирка и његове супруге из Великих Зденаца 15. августа 1991. пред групом хрватских терориста који су намјеравали да Мирка убију, Милорад је заједно са Миланом Царићем 27. септ. 1991. затворен и пребијан. Послије тога је пуштен и требало је неколико операција и уграђивања пластике да би се санирале све повреде. Након свега, већ после рата, Милорад тужи државу Хрватску, на суду траже доказ о степену инвалидности, он ради тога одлази у вировитичку болницу гдје после седам дана на пречац „умре“.
60. **РАДАКОВИЋ НН СЛОБОДАН**, *Србин* из Бачковице, рођен 14. јуна 1963. у Великој Барни, ухапшен од хрватске полиције и одведен почетком октобра 1991, убијен 15. фебруара 1992. у Бјеловару.
61. **РАДЕЛИЋ Андрија МИЛАН** (1923), *Србин* из Великог Грђевца је жртва Србима наметнутог рата и србомржње која се наставила и после завршетка ратних дејстава. Та мржња је код појединаца досегла такве димензије да се о њој може говорити као о супституцији за религију, на што упућује и голо тијело жртве у ноћи 24/25. април 1997. г., на Велики Петак, жртва злочина са елементима ритуалног, сатанистичког убиства. Милан је убијен са три хица у главу из „ка-

лашњикова“ руске производње поријеклом из Мађарске, које је својим активистима дијелио ХДЗ крајем 1990. Злочинца Јосипа Маријана (даљим поријеклом из српске породице Маријан из Гакова) из истог мјеста су хрватске власти ухапсиле, бранио се ћутањем, а по исказима мјештана имао је саучесника који се доводи у везу са Златком Грдинићем из Павловца, хадезовцем који већ крајем октобра 1990. г. задужује један од 25 „калашњикова“ руске производње и мађарског поријекла, допремљених из Вировитице за грубишнопољски ХДЗ и код којег је пронађен читав арсенал оружја. Милан је осма жртва усташа у два рата из ове породице и посљедњи са тим презименом у Великом Грђевцу.

62. **РАДЕЛИЋ НН ЂУРО**, Србин из Кашљавца, претучен од хрватске полиције у јесен 1991. и од посљедица умро након 15 дана. У то вријеме, у селима око Северина, гдје није било ратних дејстава ни отпора хрватској власти, учестала су подметања пожара и минирања објеката на српским имањима. У томе се посебно истакао један Хрват из Равнеша, познат по ексцесном понашању и прије рата. Примјетивши сумњиво кретање ноћу у свом дворишту, Ђуро је, не добивши одговор на питање „ко је тамо“, у правцу тог комешања испалио један хитац из пушке и том приликом ранио поменутог паликућу. По свједочењу Даринке Вукадиновић, радило се о ловачком оружју које је Ђуро легално посједовао, а не о војничкој пушки како је тврдила хрватска полиција која је сутрадан дошла по Ђуру у Кашљавац и ухапсила га. Ђуро има ћерку Јасминку и сина Горана који је успио доћи у Србију, чиме је, како је изјавио, избјегао да и њега убију.

63. **РАШЕТА НН МИЛЕ**, *Србин*, цивилна жртва, убијен од стране хрватске паравојске, о чему је податке имао др Милан Басташић. Послије његове смрти и непотпуног истраживања, није се успјело утврдити мјесто становања и друге околности Милетовог страдања.
64. **РЕЛИЋ НН ТОДОР**, *Србин* поријеклом из Сибеника, био је помоћни радник на имању Кочића у истом насељу. Убијен је од стране припадника ЗНГ из Вировитице, 2. новембра 1991.
65. **СЛИЈЕПЧЕВИЋ НН ПЕТАР**, рођ. 1926, *Србин* из села Растовца, убијен је 31. октобра 1991. г. у породичној кући. Починилац је Вељко Марић, криминалац који се придружио активистима ХДЗ-а.
66. **СОДОЛОВИЋ Јован ДИМИТРИЈЕ**, *Србин* из Чађавца, р. 14. октобра 1938. год. у Имљанима (БиХ) један од осам Срба одведених од стране припадника хрватске паравојне формације ЗНГ 6. (8?) октобра 1991. год. са сточног сајма у Великој Писаници. Свједок овог догађаја је Стево Поповић из Чађавца, којем је Димитрије возио са трактором и приколицом теле за продају. Содоловићи су досељени шездесетих година из Босне у Билогору, а по свједочењу повратника у Босну, као и супруге Ранке која још живи у Чађавцу, Димитрију се након 1991. губи сваки траг. По подацима „Веритаса“¹ убијен је у Бјеловару 14. фебруара 1992.
67. **СОКОЛ Јосип? ФРАЊО** (1920), *Хрват*, отац Анђелке удане за Србина Душана Мркшића из Г. Поља, убијен у властитој кући по доласку хрватских снага из Копривнице и Вировитице у Вел. Дапчевицу, почетком новембра 1991. Тешко је вјеровати у случај ако знамо да су **Сокол Јанка Јосип**, *Хрват* (1887) и **Сокол Стевана Мара** (1889), *Српкиња*, убијени од усташа 1942.

68. **СТАНИЋ Милан ДМИТАР**, Србин, рођен 8, новембра 1952. год. у Великој Ператовици, ухапшен 16/17. авг. 1991. у Грубишном Пољу и убијен истог дана или непосредно после, што се односи и на друге убијене у то вријеме. Тачна локација гдје је убијен и закопан није позната.
69. **ТВРДОРИЈЕКА Ђуро СТЕВАН**, зван „Вартекс“, рођен 15. августа 1927. године, Србин из Грубишног Поља, изузетно ситуиран и угледан домаћин, убијен је 20. септембра 1991. год. Стевана су убили Вељко Марић и Рудолф Трегнер зван Јумбо, оба из Грубишног Поља. Они су у дворишту Петра Вучковића који је тада већ избјегао из Хрватске, убили Стевана Тврдоријеку, раскомадали тијело и у двије пластичне вреће од вјештачког ђубрива га однијели и закопали на локацији *Прдавац*, десно од пута Г. Поље – Велика Барна. Свјedoци овог злочина случајно су били Ивица Хорват и Жељко Хараузек из Грубишног Поља, колеге Дражена Вучковића, сина Пере Вучковића. Они су тада свакодневно долазили у двориште Вучковића и хранили живину коју су избјегли Вучковићи оставили код куће, вјерујући да ће се ускоро вратити. Жељко Хараузек је ово испричао Вучковићима приликом посјете у Горњим Гаревцима у Републици Српској после рата, гдје Вучковићи данас живе.
70. **ТОРБИЦА Симеон МИЛОРАД**, Србин из Растовца, рођен 1953.(1959?), малтретиран и убијен августа 1991. у згради бившег штаба ТО преко пута аутобуског коловора у Грубишном Пољу. Мртво тијело је одвежено и остављено у дворишту у Рашеници, гдје је живио Ђуро, брат Милорадов.

71. **ТУЛУМ НН САВО**, Србин, рођ. 1921. год, живио је сам у кући у Великој Ператовици, убијен од хрватских божовника након егзодуса Срба са Билогоре, 1991.
72. **ЦАРЕВИЋ Илија МИЛЕНКО**, Србин, р. 12. јан. 1952. у Чађавцу, ухапшен од хрватске војне полиције у Великој Писаници 6.(8?) октобра 1991, одведен на полигон у шуми Кукавица, малтретиран и тучен, а у томе се истицао „да би се додворио Хрватима“ припадник полиције Ивановић Душана Бранко, Србин из Равнеша. Снажним ударцем ноге он је Миленку отворио трбушну шупљину и потом га убио рафалом из аутоматске пушке. По ономе што се знало у Равнешу, а што Ивановић није порицао, он је одговоран и за смрт Здравка Лазића из Бачковице. У вербалном сукобу због тога, десетак година касније, гдје код Ивановића није било ни трага кајања, убио га је из ловачке пушке Миленко Јандрић зван Шубара из Равнеша, који је потом осуђен на 13 година затвора.
73. **ЧАКМАК НН МАРА**, Српкиња, р. 1938. у Батињанима, погинула у октобру 1991. г. приликом гранатирања Турчевић Поља са положаја „topničke групе 52. samostalnog bataljuna ZNG-a Daruvar“.
74. **ЧАКМАК Петар РАНКО**, рођен 1941. год, погинуо у октобру 1991. г. код гранатирања Турчевић Поља са положаја „topničke групе 52. samostalnog bataljuna ZNG-a Daruvar“.

Ц/ СРБИ УБИЈЕНИ У САСТАВУ ХРВАТСКИХ ВОЈНИХ ФОРМАЦИЈА

75. **ШКРБИНА Младен ПРЕДРАГ**, рођ. 1968, из Оровца. Послије почетних немира 1991, Предраг је остао као

млад полицајац радити у Полицијској станици у Новској. Крајем јула 1991. год. гине у сукобу хрватских и српских снага у Костајници, што је службено тумачење из хрватских извора, док друге информације то доводе у озбиљну сумњу.

Прву од њих је Милици Раделић пренио брат Шкрбина Емил, Предрагов дјед. Наиме, одмах послје Предрагове погибије у Оровац је дошао млади пар, Хрвати из Новске, којима је Предраг био вјенчани кум. У повјерењу су испричали Емилу да им се Предраг жалио да је од колега Хрвата у полицијској станици добио задатак да мора ликвидирати седморицу других колега Срба ако сам намјерава остати жив. Предраг је обавијестио Србе што се тражи од њега, они су се склонили, а он убијен на путу према положају на Банији, гдје су га тобоже убили „ćetnici“.

По другој информацији коју је у Барању донијела једна жена презименом Удовчић, избјегла из Новске. По њеној тврдњи, Предрага су убили „још у ауту“ на путу за Костајницу, а ову причу употпуњује и тврдња једног од спашених Срба полицајаца коју је она пренијела, да је Предраг имао дјевојку Сњежану, Хрватицу, која је то била само „по задатку“, да би лакше био наведен на ликвидацију седморице колега. По свему судећи, Предраг није погинуо под новокомпонованом хрватском заставом, већ је ризиковао живот да би заштитио своје другове. Под том заставом није ни сахрањен у Оровцу 30. јула 1991. год., јер је склоњена од Д. М. и спаљена у кухињској пећи.

76. **МИТРОВИЋ Боровој ГОРАН**, Србин из Велике Трешњице, ухапшен је 1991. године због уништавања плаката ХДЗ и Туђманових слика лијеplених по селу.

По пуштању из затвора мобилисан је под пријетњом смрти у хрватску војску. У току 1992. год. са другим војницима је свратио у крчму у Питомачи, гдје му је сељанин из Велике Трешњевице Ђакић (брат саборског заступника Јосипа Ђакића⁶) читавим рафалом од око 20 хитаца пуцао у ноге и затим у торзо. Ни на поновљене молбе му нико није желио пружити помоћ, тако да је убрзо искрварио и умро.

* СПОРНИ МОМЕНТИ

Да би се овај попис жртава могао сматрати коначним, потребно је разрјешити спорни моменат везан за хапшење осам цивила на сајму у Великој Писаници, које је вјероватно било 6. октобра, а не 8. октобра 1991, што се помиње у неким изворима. Независно од тога, на основу службеног извора (ТО општине Г. Поље) о борцу који је изгубио живот, првобитно је настала бијешка о Зорану Лазићу (под **р. бр. 13. у овом попису**):

12. **ЛАЗИЋ НН ЗОРАН**, Србин са Полума, рађен 31. окт. 1991. у Зрињанским брдима, остављен од стране Милаковић Мирослава у кући Б. Ребића у Зрињској, гдје је ухапшен од стране тзв. Зенги. Био је у затвору у

⁶ Ова „domoljubna“ усташка породица позната је у јавности и по скаредном испаду Ивана Ђакића, сина ХДЗ-овог саборског заступника Јосипа Ђакића, који је на Фејсбуку Србима честитао 2019. године Божић са сликом на којој усташа држи одрубљену главу Србина –
<https://www.index.hr/vijesti/clanak/sin-hdzovog-zastupnika-objavio-sliku-ustase-s-odrubljenom-glavom-srbina/2054689.aspx>
<https://www.blic.rs/vesti/svet/sin-hrvatskog-poslanika-srbima-cestitao-bozic-slikom-ustase-sa-odsecenom-glavom-a/h9zcx3w>

Бјеловару, вукли га свезаног по Зрињској и Новој Писаници, потом га убили и закопали на старом путу од Велике Барне према “бари” у Г. Пољу.

Истовремено, истраживањем страдавања цивила, дошли смо до слиједећег сазнања:

ЛАЗИЋ Саве ЗОРАН, рођ. 1970. у Имљанима у БиХ, пријератни досељеник из Босне на Полум, ухапшен 6. окт. 1991. у Великој Писаници, непознато гдје је убијен.

Тако смо у евиденцији жртава водили два Зорана Лазића и тек у кореспонденцији (26. октобра 2018.) са Спасом Секулићем поријеклом из Велике Писанице, а сада са боравком у САД, уочили пропуст. Он је био децидан у томе да по његовим сазнањима (разговори са мјештанима Нове Писанице и са Полума који данас живе у БиХ и Републици Србији) на Полуму 1991. није било Лазића:

„... ja jos jednom napominjem - Zoran Lazic Savin je iz Nove Pisanice, sokak zvan "Dalmatinska ulica" ne iz Poluma ... znam maloga i braću mu i roditelje ... Na Polumu nije bilo Lazića ...“

Ипак, остала је оправдана дилема, ради ли се заиста о два лица истог имена и презимена, једном из Нове Писанице и другом из неког другог мјеста ако већ није са Полума (на попису из 1948. регистровано је, осим у Н. Писаници, још 13 кућа Лазића у околним селима – Бачковица, Беденичка, Ласовац, Рибњачка) или се пак ради о једном Зорану Лазићу који је ухапшен 6. октобра 1991, пуштен из затвора, да би се након тога прикључио малогрђевачком батаљону ТО и учествовао у борбама 31. октобра, гдје је и рањен. Иако Спасо Секулић каже – *„...ne vjerujem da je iko pušten“*, претпоставку о томе да је неко од одведених Срба ухапшених у Великој Писаници

6. или 8. октобра ипак ослобођен, у некој мјери потврђује извод из кореспонденције са С. Секулићем:

*„Pitao sam danas jednog od bosanskih naših iz Nove Pisanice za Dimitrija Sodolovića. Taj mlađi čovjek živi sad u Bosni ... on mi je ovo odgovorio - Nije živ. On je odveden **sa još sedmoricom** sa sajmišta i više im nema traga od 1991. g. Bar ja ne znam. Pisanički gardisti znaju.“*

Од поменутих осам ухапшених, на нашем попису се налази шест њих који су изгубили живот, док за двојицу (Р. бр. 48. и 49. са пописа) немамо информације.

ЈОВЕТИЋ НЕДЕЉКО из Чађавца, ЛАЗИЋ ЗОРАН из Н. Писанице, ЛАЗИЋ ЗДРАВКО из Бачковице, РАДАКОВИЋ СЛОБОДАН из Бачковице, СОДОЛОВИЋ ДИМИТРИЈЕ из Чађавца, ЦАРЕВИЋ МИЛЕНКО из Чађавца.

За једног од њих, Јоветић Недељка (в. 36. ЈОВЕТИЋ) имамо информације из два извора коју потврђују могућност да је још неко од осам ухапшених могао на основу неке интервенције бити пуштен.

По хрватском извору:

<http://blog.dnevnik.hr/crostojkovic1958/2013/02/1631509821/mesiceva-zlocinacka-jna-i-domovinski-rat.html> – „Prilikom osvajanja kasarne "Vojnović", odnosno "Bilogora", ubijeni su zarobljeni časnici: Rajko Kovačević, Miljko Vasić, Milorad Tomić i dr, te radnici u kasarni i rezervisti; **Nedeljko Jovetić** iz Čađavca kod Bjelovara .“

Dokumentarno informacioni centar „Veritas“ Beograd издаје 28. септ. 2018. *Saopštenje povodom godišnjice stradanja pripadnika JNA u Bjelovaru (29.09.1991)*, гдје налазимо име Недељка Јоветића: „... U kasarni na Vojnoviću, pored pomenutih oficira, poginula su još šestorica pripadnika JNA (Zoran Krstić, Šukri Keljani, Ljubiša Lazić,

Nedeljko Jovetić, Ejupi Bertoli i Goran Radovanović), a zarobljeno je 59 oficira, podoficira i građanskih lica na službi u JNA i oko 250 vojnika ... „

<http://www.veritas.org.rs/dic-veritas-28-09-2018-saopstenje-povodom-godisnjice-stradanja-pripadnika-jna-u-bjelovaru-29-09-1991/>

Тиме ове спорне моменте сматрам разрјешеним, а попис билогорских жртава грађанског рата са краја 20. вијека, надам се, исцрпљеним. /Р. Раделић, 1. 4. 2020./

Вјечнаја памјат!

